

Əzizli Ləman Niaməddin. Azərbaycan, Bakı. Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası, İnzibati İdarəetmə fakültəsi, Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi, bakalavr 2-ci kurs.
Lemanazizli50@gmail.com +994504959466

Bayramov Nurlan Vasif. Azərbaycan, Bakı. Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası, İnzibati İdarəetmə fakültəsi, Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi, bakalavr 2-ci kurs.
Bayramovnurlan135@gmail.com +994703500102

MALİYYƏ QLOBALLAŞMASI

XÜLASƏ

Son dörd onillikdə maliyyə qloballaşması dünya inkişafında üstün yer tutur və sistem xarakteri almışdır. Maliyyə qloballaşmasının milli bank sistemlərinə, malların, xidmətlərin və kapitalların beynəlxalq axınlarının hərəkətinə və son nəticədə xarici iqtisadi əlaqələrin inkişafına təsiri dünya iqtisadiyyatının təyinedici xüsusiyyətidir. Həmçinin, davam edən qlobal maliyyə-iqtisadi böhran beynəlxalq birliyin bütün üzvlərinin güclərini əhəmiyyətli dərəcədə fəallaşdırması və birləşdirməsinin, dünya valyuta-maliyyə sisteminin dəyişdirilməsi və yeni qlobal tənzimləmə sisteminin yaradılmasında real nəticələr əldə olunmasının vacibliyini sübut edir.

AÇAR SÖZLƏR: maliyyə qloballaşması, maliyyə bazarı, maliyyə böhranı, maliyyə kapitalı, maliyyə alətləri.

SUMMARY

Over the last four decades, financial globalization has become a dominant factor in world development and has become systemic. The impact on national banking systems, the movement of international flows of goods, services and capital, and ultimately the development of foreign economic relations, is a defining feature of the world economy. At the same time, the ongoing global financial and economic crisis proves the need to significantly activate and unite the forces of all members of the international community, to change the world monetary and financial system and to achieve real results in creating a new global regulatory system.

KEYWORDS: financial globalization, financial market, financial crisis, financial capital, financial instruments.

РЕЗЮМЕ

За последние четыре десятилетия финансовая глобализация стала доминирующим фактором мирового развития и приобрела системный характер. Влияние на национальные банковские системы, движение международных потоков товаров, услуг и капитала и, в конечном счете, на развитие внешнеэкономических связей является определяющей чертой мировой экономики. В то же время продолжающийся глобальный финансово-экономический кризис доказывает необходимость существенной активизации и объединения сил всех членов международного сообщества, изменения мировой валютно-финансовой системы и достижения реальных результатов в создании новой глобальной системы регулирования. .

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: финансовая глобализация, финансовый рынок, финансовый кризис, финансовый капитал, финансовые инструменты.

GİRİŞ

Qloballaşma dərin struktur təhlil obyektinə çevrildikdən sonra yenidən müəyyən edilmişdir ki, o quruluş kompozisiyasında maliyyə tərkibliidir. Daim təsir effektivliyini yüksəldən maliyyə qloballaşması hər bir yeni iqtisadi fenomen kimi elmi əhəmiyyət daşıyır və konseptual tədqiqat araşdırmaları tələb edir. Bu tələb həm də ondan irəli gəlir ki, qloballaşmanın milli iqtisadiyyatların inkişafında rolu getdikcə genişlənir və yaşanan ümumdünya maliyyə böhranı da bu nüfuzun nə qədər təsirli olduğuna bir daha yəqinlik gətirir.

Maliyyə qloballaşması əvvəllər müəyyən dərəcədə təcrid olunmuş halda fəaliyyət göstərən pul və kapital bazarlarının liberallaşması və vahid dünya bazarına inteqrasiya olunmasının tarixi prosesidir. Müasir reallıqlar təsdiqləyir ki, həmin sahə qlobal iqtisadi inkişafı bir çox cəhətdən şərtləndirməyə başlamışdır və əslində, onun daha artıq irəlilədilmiş aspekti, mahiyyətidir. Bu, dünya miqyasında fəaliyyət göstərməyə qadir olan qlobal maliyyə kapitalının formalaşmasına imkan yaradıb, müasir sənayeləşmə isə buna səmərəli təşkilati-informasiya və idarəetmə texnoloqiyaları verib.

ƏSAS HİSSƏ

1980-ci illərin 2-ci rübündən bəri baş verən maliyyə inteqrasiyasının son dalğası sənaye ölkələri arasında, özəlliklə, inkişaf etməkdə olan və sənaye ölkələri arasında kapital axınının artması ilə yadda qalmışdır. İnkişaf etməkdə olan ölkələrin bir qismində maliyyə axını yuxarı artım sürəti ilə əlaqələndirilsə də, onların bir hissəsində artım tempiyə müddətli çökmələr və önəmli makroiqtisadi və sosial xərclərə səbəb olan maliyyə böhranları da yaşanmışdır. Bunun nəticəsidir ki, son zamanlar həm akademik həm də siyasi çərçivədə maliyyə qloballaşmasının inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadiyyatlarına təsiri ilə əlaqəli geniş müzakirələr yaranmışdır. Lakin müzakirələrin çoxu yalnız təsadüfi və məhdud empirik sübutlara əsaslanırdı.

Araşdırma nəticəsində nəzərə çarpan əsas nəticələr düşündürücü, həmçinin bir çox cəhətdən siyasət baxımdan məlumatlandırıcıdır. Doğrudur, maliyyə qloballaşması yuxarı səviyyədə olan bir çox inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar da daha yüksək

inkişaf templəri yaşayıb. Bunu da nəzərə almaq lazımdır ki, nəzəri cəhətdən maliyyə açıqlığını artırma biləcək bir çox kanallar mövcuddur. Bununla belə, sübutların təhlili onu göstərir ki, maliyyə qloballaşmasının dərəcəsi ilə məhsulun artım həcmi arasında keçərli səbəb əlaqəsi yaratmaq çətinlik yaşadır. Makroiqtisadi sabitlik anlayışını nəzərə alsaq, görürük ki, burada istehlak məhsuldan daha yaxşı rifah ölçüsü kimi qəbul edilir, buna görə də istehlakdakı dalğalanmalar iqtisadi rifaha mənfi təsir göstərən amil kimi qiymətləndirilir. Baxmayaraq ki, bu cür sabitləşmə əldə olunarsa, inkişaf etməkdə olan ölkələrə nəzəri cəhətdən ciddi mənfəət gətirə bilər, maliyyə inteqrasiyasının inkişaf etməkdə olan ölkələrə istehlak artımındakı şübhələri daha yaxşı stabilləşdirdiyinə təkan verdiyinə aid çox az sübut var. Əslində, bu sənəddə nəzərə çarpan yeni dəlillər onu göstərir ki, aşağı və ya orta səviyyəli maliyyə inteqrasiyası bəzi ölkələrdə istehsal nisbətən istehlakın həcmi daha çox dəyişməsinə səbəb olub. Beləliklə, məlumatlarda maliyyə qloballaşmasının böyüməyə fayda verdiyinə dair heç bir sübut olmasa da, bir qisim ölkələrin nəticədə daha çox istehlak dəyişkənliyi ilə üzləşdiyinə dair sübutlar var.

Davamlı, o cümlədən, sistemli xarakter almış və tamamlanma dərəcəsi baxımından real iqtisadiyyatdakı qloballaşmanı qabaqlayan maliyyə qloballaşması son onilliklərdə milli bank sistemlərində transformasiya proseslərini müəyyənləşdirən vektora çevrilmişdir. Qloballaşma çağırışları sanki sarsılmaz olan dünya iqtisadiyyatının əsaslarını laxladır, maliyyə bazarlarının dəyişkənliyini və yuxarıda adıçəkilən sistemlərin çox vaxt ölkədaxili nəzarətin hüdudlarından kənarında olan xarici şoklara qarşı zəifliyini kəskin surətdə artırır. Bu işə, maliyyə sisteminin baş verən dəyişikliklərə uyğunlaşmasını təmin edən yeni institusional qərarların və müfəfiq mexanizmlərin olmasını tələb edir. Ümumi qloballaşma prosesinin beynəlxalq maliyyə sahəsində gedən hissəsini onun maliyyə komponentini təşkil edir. Buna görə də iqtisadi qloballaşmanın strukturu çərçivəsində bu ayrılmaz tərkib hissəni fərqləndirməyən iqtisadçı alimlərin fikirləri ilə razılaşmaq olmaz.

Maliyyə qloballaşması iqtisadi qloballaşmanın təməli, nüvəsi, o cümlədən daha dinamik altsistem hissəsi kimi çıxış edir, innovasiya texnologiyaları əsasında dünya maliyyə bazarının beynəlmilləşməsinin keyfiyyətə yeni mərhələsi, iqtisadi inkişafın başlıca amili kimi özünü göstərir. Onun mahiyyətini yeni maliyyə alətləri və məhsullarının işlənilib hazırlanması, kapitalların və maliyyə texnologiyalarının qarşılıqlı surətdə yayılması, daxili maliyyə bazarlarının yenidən tənzimlənməsi, beynəlxalq bankların inkişafı, milli iqtisadiyyatların maliyyə sektorları, beynəlxalq maliyyə mərkəzləri, həmçinin institutları arasında əlaqələrin və inteqrasiyanın güclənməsi təşkil edir ki, bunun da nəticəsində global iqtisadiyyatın yeni

konfigurasiyasının təşəkkülü, onun müasir maliyyə arxitekturasının formalaşması baş verir. Ayrı-ayrı dövlətlərin maliyyə sistemlərinin bir-birindən daha çox asılılığı və integrasiyası bu proseslərin aşkar nəticəsidir. Bu da kredit, investisiya və valyuta axınlarını əhatə edən indiki qlobal maliyyə sistemini yaratmışdır. Onun təkamülü qlobal maliyyə fəaliyyətinin müxtəlif tarixi modellərini ardıcıl şəkildə əks etdirmişdir.

Son onilliklərdə maliyyə sisteminin qloballaşması beynəlxalq iqtisadi münasibətlər sahəsində əsas meyillərdən biri olmuşdur. Beynəlxalq maliyyə-bank sahəsindəki problem və ziddiyyətlərin xüsusi bir dairəsi, bir sıra yeni təzahürlər həmin sistemin sürətli beynəlxalq inkişafı ilə bağlıdır.

Müasir maliyyə qloballaşmasının səciyyəvi əlamətləri

- Etnik dövlətlərin və iqtisadiyyatları praktik olaraq tam əhatə edilməsi, beynəlxalq maliyyə bazarının milli analoqlarla sıx bağlılığı, milli maliyyə-bank sistemlərinin yenidən tənzimlənməsi, onların qarşılıqlı asılılığının güclənməsi.
- Maliyyə əməliyyatları və axınlarının misilsiz həcmələri, real vaxtda, demək olar, dərhal baş verən, fasiləsiz qlobal maliyyə ticarəti.
- Dünya maliyyə bazarının iştirakçıları arasında rəqabətin keyfiyyətə yeni səviyyəsi, satılan maliyyə məhsullarının çox geniş müxtəlifliyi və yetərinə yüksək keyfiyyət standartları, yeni maliyyə alətlərin mürəkkəbliyi.
- Kapital təmərküzləşməsinin sıçrayışlı artımı, valyuta məzənnələrinin, faiz dərəcələrinin və maliyyə aktivlərinin qiyməti ilə bağlı digər formaların qeyri-sabitliyinin nisbətən çox olması.
- Bazar qanunları ilə fəaliyyət göstərən fərdi aktorların (banklar, maliyyə idarələri və s.) çoxluğunun üstün yer tutması.
- Maliyyə fəaliyyətinin birdən-birə bir neçə dünya maliyyə mərkəzində (London, Nyu-York və Tokio) cəmləşməsi.
- Bank və ya maliyyə normaları və tələblərinin ahəngdarlığına və əlaqələndirilməsinə güclü meylin olması.
- Qlobal maliyyə sisteminin yüksək gücü və onun tənzimlənməsinin daha artıq çoxtərəfli xarakteri
- İnkişaf edən və keçid iqtisadiyyatlı ölkələrin kapitalın qlobal axınlarında payının artması.
- Milli və beynəlxalq maliyyə kapitaları arasında qüvvələr nisbətinin dəyişməsi və sərhdəllərin silinməsi, bu və ya digər milli makroiqtisadi

siyasətin seçimi ilə bağlı maliyyə qloballaşmasının nisbi zərəri və faydasını qəti şəkildə differensiallaşdırılması və bunun nəticəsi kimi, milli iqtisadiyyatların zəifliyinin yüksək olması və ciddi sistemli risklər.

- Köhnə tipli müdaxiləçi maliyyə siyasətinin yersiz olması və dayandırılması, qlobal iqtisadi yarışmanın güclənən təsiri, transmilli maliyyə strukturlarının artması, informasiya texnologiyaların təkmilləşdirilməsində inqilabi sıçrayış.

Qloballaşmanın əvvəlki formalarından fərqli olaraq, müasir maliyyə qloballaşması arsenalında çoxsaylı və müxtəlif maliyyə alətləri cəmləşdirir və bunlardan özünün funksiyalarını həyata keçirmək üçün istifadə edir. Dünya maliyyə axınlarının xeyli hissəsi malların və xidmətlərin beynəlxalq hərəkətinə xidmət etməklə, habelə birbaşa xarici investisiyalarla bağlıdır. Dünyada müxtəlif formada yerdəyişən kapitalların bu hissəsinin liberallaşdırılması səmərəli oldu və milli təsərrüfatların bir çoxuna, o cümlədən dünya təsərrüfat əlaqələri sisteminə müsbət təsir göstərdi. Bütün bu hallar maliyyə qloballaşmasının çox sürətli inkişafını göstərir ki, bunun da təzahürünün indikatorlarını sxematik şəkildə aşağıdakı kimi qruplaşdırmaq olar:

Maliyyə qloballaşması makroiqtisadi dəyişkənliyə necə təsir edir?

Maliyyə qloballaşması inkişaf etməkdə olan ölkələrə hasilat və istehlak dəyişkənliyini daha yaxşı idarə etməkdə kömək edə bilər. Müxtəlif nəzəriyyələrdə maliyyə inteqrasiyasının göstəricisi artdıqca istehlakın məhsula nisbətən dəyişkənliyinin azalmalı olduğu deyilir; qlobal maliyyə diversifikasiyasının mahiyyəti ondan ibarətdir ki, ölkə öz gəlir riskinin bir hissəsini dünya bazarlarına köçürə bilsin. İnkişaf etməkdə olan ölkələrin əksəriyyəti istehsal və faktorlarla təchizat strukturlarında kifayət qədər ixtisaslaşdıqları üçün, onlar nəzəri olaraq beynəlxalq istehlak riskinin bölüşdürülməsi yolu ilə inkişaf etmiş ölkələrdən daha böyük qazanclar əldə edə bilərlər, yəni, qlobal hasilatdakı pay müqabilində öz daxili məhsulundakı payını effektiv şəkildə satmaqla.

İstehlak dəyişkənliyinin daha yaxşı idarə olunması baxımından potensial faydaların nə qədəri həqiqətən reallaşdırılıb? Bu sual, maliyyə böhranına məruz qalmış inkişaf etməkdə olan ölkələrin istehsal dəyişkənliyinə baxmayaraq, maliyyə inteqrasiyasının onları istehlak dəyişkənliyindən qoruyub saxlamadığını anlamaq baxımından xüsusilə aktualdır. Bu yazıda təqdim olunan yeni araşdırmalar narahatedici mənzərə yaradır. Xüsusilə, istehsal artımının qeyri-sabitliyi əvvəlki üç onilliyə nisbətən 1990-cı illərdə orta hesabla azalsa da, gəlir artımına nisbətən istehlak artımının qeyri-sabitliyi 1990-cı illərdə (məhz maliyyə qloballaşmasının sürətli yüksəliş dövrü idi) inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatları üçün orta hesabla artmışdır. Başqa sözlə, beynəlxalq kapital bazarlarına protsiklik çıxış, maliyyə cəhətdən inteqrasiya olunmuş inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar üçün istehlakın nisbi dəyişkənliyinə mənfi təsir göstərmişdir.

Maliyyə inteqrasiyasının aşağı səviyyələrində maliyyə inteqrasiyası səviyyəsinin yüksəlməsi istehlakın nisbi dəyişkənliyinin artması ilə əlaqələndirilir. Maliyyə inteqrasiyasının səviyyəsi həddi keçdikdən sonra assosiasiya mənfi olur. Başqa sözlə, maliyyə baxımından kifayət qədər açıq olan ölkələr üçün nisbi istehlak dəyişkənliyi azalmağa başlayır. Bu tapıntı, beynəlxalq maliyyə inteqrasiyasının daxili maliyyə sektorunun inkişafına kömək edə biləcəyi və bu da öz növbəsində daxili makroiqtisadi dəyişkənliyin yumşaldılmasına kömək edə biləcəyi fikri ilə potensial olaraq uyğundur. Bununla belə, indiyə qədər maliyyə inteqrasiyasının bu faydaları ilk növbədə sənaye ölkələri üçün nəzərdə tutulub.

İnkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar arasında maliyyə və valyuta böhranlarının yayılması çox vaxt maliyyə qloballaşması ilə bağlı “artan ağırların” təbii nəticəsi

kimi qiymətləndirilir. Bu müxtəlif formalarda ola bilər. Birincisi, beynəlxalq investorlar inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar üçün sabitliyi poza biləcək sürətlə ticarət və maldarlıqla məşğul olmağa meyllidirlər. İkincisi, beynəlxalq investorlar (yerli sakinlərlə birlikdə) inkişaf etməkdə olan ölkələrin valyutalarına spekulativ hücumlarda iştirak edə bilər və bununla da onların iqtisadi və siyasi əsaslarına əsaslanaraq təmin olunmayan qeyri-sabitliyə səbəb ola bilər. Üçüncüsü, yoluxma riski başqa cür sağlam ölkələr üçün böyük təhlükə yaradır, çünki beynəlxalq investorlar daxili amillərlə əlaqəli olmayan səbəblərə görə bu ölkələrdən kapital çıxara bilər. Dördüncüsü, hökumət demokratik yolla seçilsə belə, gələcək nəsillərin maraqlarına kifayət qədər əhəmiyyət verməyə bilər. Bu, gələcək və indiki nəsillərin maraqları fərqli olduqda problemə çevrilir və hökumətin hədsiz miqdarda borclanmasına səbəb olur. Maliyyə qloballaşması hökumətlərin borc almasını asanlaşdıraraq, bu “artıq borclanma” problemini daha da ağırlaşdırma bilər. Bu dörd fərziyyə mütləq müstəqil deyil və bir-birini gücləndirə bilər.

Bu fərziyyə edilən təsirlər üçün bəzi empirik dəstək var. Məsələn, beynəlxalq investorların inkişaf etməkdə olan bazarlarda inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə daha çox maldarlıq və sürətli ticarətlə məşğul olduqlarına dair sübutlar var. Son araşdırmalar da beynəlxalq maliyyə bazarlarında yoluxmanın mövcudluğunu göstərir. Bundan əlavə, kapital bazarlarını açan bəzi inkişaf etməkdə olan ölkələr qeyri-davamlı dərəcədə yüksək xarici borc yığırlar.

Ümumiləşdirsək, maliyyə qloballaşmasının nəzəri faydalarından biri, artımın gücləndirilməsindən başqa, inkişaf etməkdə olan ölkələrə makroiqtisadi dəyişkənliyi daha yaxşı idarə etməyə imkan verir. Sübutlar bunun əvəzinə maliyyə inteqrasiyasının ilkin mərhələlərində olan ölkələrin həm hasilatın, həm də istehlakın daha yüksək dəyişkənliyi baxımından əhəmiyyətli risklərə məruz qaldığını göstərir.

Qloballaşmanın Təsirlərində İnstitutların və İdarəetmənin Rolu

Maliyyə qloballaşması ilə artım və ya istehlak dəyişkənliyi arasında sadə əlaqə tapmaq çətin olsa da, münasibətlərdə qeyri-xəttilik və ya həddi təsirlərə dair bəzi sübutlar mövcuddur. Maliyyə qloballaşması, yaxşı makroiqtisadi siyasətlər və yaxşı daxili idarəetmə ilə birləşərək, artım üçün əlverişli görünür. Məsələn, yaxşı insan kapitalına və idarəçiliyə malik olan ölkələr Birbaşa Xarici İnvestisiyaları (BXİ) cəlb etməkdə daha yaxşı nəticələr əldə etməyə meyllidirlər ki, bu da artım üçün xüsusilə əlverişlidir. Daha konkret desək, son araşdırmalar göstərir ki, korrupsiya BXİ axınına güclü mənfi təsir göstərir. Eynilə, yaxşı idarəetmənin başqa bir ölçüsü olan

hökumət əməliyyatlarının şəffaflığı beynəlxalq investisiya fondlarından investisiya axınına güclü müsbət təsir göstərir.

İnkişaf etməkdə olan ölkənin maliyyə qloballaşması ilə bağlı risk faktorlarına qarşı həssaslığı da makroiqtisadi siyasətlərin və daxili idarəetmənin keyfiyyətindən asılı deyil. Məsələn, araşdırmalar göstərdi ki, həddindən artıq qiymətli valyuta məzənnəsi və həddindən artıq genişlənmiş daxili kredit partlaması çox vaxt valyuta böhranından əvvəl olur. Bundan əlavə, şəffaflığın olmaması inkişaf etməkdə olan ölkənin maliyyə bazarlarında sabitliyi poza bilən beynəlxalq investorlar tərəfindən daha çox heyvandarlıq davranışı ilə əlaqəli olduğu göstərilmişdir. Nəhayət, sübutlar göstərir ki, korrupsiyanın yüksək dərəcəsi ölkənin kapital daxilolmalarının tərkibinə təsir göstərə bilər və beləliklə, onu spekulativ hücumlar və yoluxma təsirləri risklərinə qarşı daha həssas edir.

Beləliklə, inkişaf etməkdə olan ölkənin maliyyə qloballaşmasından fayda əldə etmək qabiliyyəti və onun beynəlxalq kapital axınının dəyişkənliyinə nisbətən zəifliyi həm onun makroiqtisadi çərçivəsinin, həm də institutlarının keyfiyyətindən əhəmiyyətli dərəcədə təsirlənə bilər.

NƏTİCƏ

Əsas nəticələr ondan ibarətdir ki, indiyədək maliyyə inteqrasiyasının inkişaf etməkdə olan ölkələrə artım templərini yaxşılaşdırmağa və makroiqtisadi dəyişkənliyi azaltmağa kömək etməsi ilə bağlı müddəaları dəstəkləyən möhkəm dəlil tapmaq çətin olub.

Əlbəttə, bu ölçülərə dair əsaslı sübutların olmaması maliyyə qloballaşmasının heç bir faydası olmadığı və yalnız böyük risklər daşdığı anlamına gəlmir. Həqiqətən də, maliyyə inteqrasiyasına başlayan ölkələrin əksəriyyəti müvəqqəti uğursuzluqlara baxmayaraq, bu yolu davam etdirmişlər. Bu müşahidə reqressiya təhlilində əldə etmək çətin ola biləcək maliyyə inteqrasiyasının dolayı faydalarının olduqca əhəmiyyətli ola biləcəyi anlayışı ilə uyğun gəlir. Həmçinin, bəzi hallarda hələ reallaşdırılmamış uzunmüddətli qazanclar qısamüddətli xərcləri üstələyə bilər. Məsələn, Avropanın monetar inteqrasiyaya nail olmaq səyləri 1990-cı illərin əvvəllərində onun ağır və baha başa gələn böhranlara məruz qalması ilə nəticələnsə də, bu səylər sonda bu gün Avropanın əksər hissəsində istifadə olunan vahid valyutaya keçidi təmin etdi.

Sübutların nəzərdən keçirilməsindən yeni və innovativ siyasət mesajlarını ayırd etmək çətin olsa da, bəzi ümumi təkliflər üçün empirik dəstək var. Təcrübə baxımından yaxşı institutlar və idarəetmə keyfiyyəti təkcə öz mənafeyində deyil, həm də inkişaf etməkdə olan ölkələrə qloballaşmanın faydalarını əldə etməkdə kömək etmək baxımından vacibdir. Eynilə, makroiqtisadi sabitlik maliyyə inteqrasiyasının inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün faydalı olmasını təmin etmək üçün mühüm ilkin şərt kimi görünür. Bu baxımdan, BVF şəffaflıq və maliyyə nəzarəti ilə bağlı ən yaxşı təcrübələr üçün standartların və kodların, eləcə də sağlam makroiqtisadi çərçivələrin dərc edilməsində çox vacibdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Pol R. Kruqman, Moris Obstfeld, Mark C. Melitz Beynəlxalq iqtisadiyyat
2. "GEOSTRATEGİYA" jurnalı №06 (48) NOYABR-DEKABR 2018
3. Eswar S.Prasad, Kenneth Rogoff Shang-Jin Wei and M.Ayan Kose Effects of Financial Globalization on Developing Countries
4. Мировая экономика: прогноз до 2020 года. Под ред. акад. А.А.Дынкина / ИМЭМО РАН. Москва: Магистр, 2007. – 429 с.
5. Mehdiyev R.Ə. Azərbaycan: qloballaşma dövrünün tələbləri: dərsləri, bu günün reallıqları və gələcəyin perspektivləri. Bakı: XXI-Yeni Nəşrlər Evi, 2005. – 464 s.
6. Гришина О.А., Звонова Е.А. Регулирование мирового финансового рынка: Теория, практика, инструменты. Москва: ИНФРА-М, 2010. – 410 с.
7. Шемякина М.Н. Сценарии развития международного финансового рынка // Вестник РЭА им. Г.В. Плеханова, 2007, № 5. – Сс. 20-25.
8. Покровская В.В. Внешнеэкономическая деятельность. Москва: Экономистъ, 2006. – 672 с.
9. Held D., McGrew A.G., Goldblatt D., Perraton J. Global Transformations: Politics, Economics, and Culture. Stanford: Stanford University Press, 1999. – 540 p.
10. Головин М. Финансовая глобализация и ограничения национальной денежно-кредитной политики // Вопросы экономики, 2007, № 7. – Сс. 20-34.

- 11.Официальный сайт Международного валютного фонда [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.imf.org>.
- 12.Официальный сайт Банка международных расчетов [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.bis.org>.
- 13.Ohmae K. The End of the Nation State: The Rise of Regional Economies. London: Harper Collins, 1996. – 224 p.
- 14.Rogalski M. Mondialisation: Presentation et remarques complementaires // Pensee, 1997, № 309. – Pp. 5-15.
- 15.Резанов В.Т. Экономическая стратегия России в условиях растущей глобализации мировой экономики // Философия хозяйства, 2004, № 3, 9-16.